

Älskade Viveka!

För 33 år sedan stod *min* pappa här, och jag var studenten. Jag önskar att han fått leva och vara med här idag. Man känner sig aldrig vuxen, på riktigt, har jag märkt, men nu är det ändå jag som står här och tittar på mitt barn med kärleksfulla och stolta ögon. Ingen normal tonåring vill väl att man håller tal till dem. Man kan med all rätt oro sig för pikanta detaljer från barndomen och förnumstiga råd för framtiden. Jag ska bespara dig sådant - du behöver knappast några råd - men traditionen bjuder ändå att ens föräldrar säger något en dag som denna. Jag ska försöka fatta mig kort.

Det är svårt att tala för andra om känslor, så jag talar bara för mig själv idag, även om jag gissar att mamma skulle hålla med om det mesta. På tal om andra önskar jag att farfar och morfar fått vara här idag, men en är i himlen och den andre kvar i Skåne.

Jag börjar med det viktigaste. För det första: Det sägs att man ska leva var dag som om man skulle dö imorgon. Det kan nog vara en smula opraktiskt i längden att leva så, men om jag nu faktiskt skulle dö i morgon ska du veta att jag alltid älskat dig så mycket som man kan älska sitt barn - och kärleken till ens barn lär vara den starkaste kärleken av alla - och att jag dog lycklig för att jag fått vara med om dig. För det andra: Tack! Tack för allt du gett mig, för att du berikat mitt liv i alla år. Utan dig hade mitt liv varit mycket fattigare, och jag själv inte ett dyft klokare än när du kom. Har man fått ett barn som du är man en lyckligt lottad människa.

Låt mig inleda med en fråga. Blir man lyckligare av att ha barn, egentligen? Forskningen är tydlig här. Människor rapporterar lägre livstillfredsställelse när de får barn, och hämtar inte upp gapet förrän barnen flyttar.

Stämmer detta har de flesta föräldrar ingen aning om vad de ger sig in i förrän det är för sent. Så är det också med dig, du blev det första barnet till två föräldrar som var helt lost vad gäller barn och deras behov. Du blev ett riktigt övningsbarn och har fått utstå en del på vägen. Vi kan bara vara tacksamma för att du verkar ha förlåtit oss åtminstone en del dumhet, inbilskhet och rena missgrepp. Men forskningens rön är likväl obegripligt för mig. För egen del har jag definitivt blivit en lyckligare människa av mina barn, om än tröttare... Kanske ligger svårigheten i själva måttet för forskningen: ”lycka” eller ”välbefinnande”. Jag hör till dem som tycker att mening är viktigare än ”lycka”, och med det måttet vinner livet med barn i längden även om tillvaron blir litet jobbigare på kuppen.

Det är en av livets ironier att det kan ta en livstid att lära sig det man skulle ha behövt veta redan när man började. Och det tar ett barns hela uppväxttid att lära sig hur man är en bra förälder till detta barn, om man alls lär sig det. Men frågan är vad det är man ska lära sig? "Before I got married I had six theories about bringing up children; now I have six children and no theories", skrev Earl of Rochester.

Samhället och kulturen är inte alltid till någon hjälp. Kanske luras vi av språket, där ord som ”uppfostran” leder oss vilse. Det florerar många destruktiva föreställningar som man riskerar att få med sig i sitt föräldraskap. Som att det gäller att lära barnet så mycket man bara hinner, för att göra folk av den som föds till odåga. Utan oss går det illa för dig! Eller att barnet är ett oskrivet blad, en tom tavla, en klump lera som vi måste fylla eller knåda till önskad form, gärna till vår avbild. Får barnet bekymmer beror det på att vi ritat eller knådat illa. Som förälder har jag insett att detta är nonsens. Bättre då att vi låter våra barn lära oss än tvärtom. Av dig, Viveka, har jag genom åren lärt mig mycket.

Jag har lärt att ett barn inte nödvändigtvis behöver särskilt mycket knådning eller uppfostran. Barnet blir som det blir ändå. Vad barnet behöver är att bli sett helt hållet, precis som hon är, och erfara att hon duger bra just sådan. Ett barn behöver åtminstone en människa som ser det och älskar det helt och fullt, utan reservationer, en människa för vilken detta barn är det viktigaste i hela världen. Här har du underlättat väldigt för oss - ett mer lättälskat barn än du kan man knappast få.

Jag har lärt att ett barn söker svar på några avgörande frågor. Dels om sig själv. Vem är jag? Vad kan jag? Vad är jag värd? Dels om världen och de andra. Vad är det för ställe jag hamnat på? Kan man lita på dom andra? Som förälder har jag ett ansvar för vilka bilder av livet och framtiden jag förmedlar till dig. En föreställning är Thomas Hobbes: "Life is poor, nasty, brutish, and short". Mer rimlig på 1600-talet än nu, åtminstone om man pratar om vår del av världen. En urvattnad version är den retoriska frågan "Is this all there is?". Men man ska akta sig för att göra allmängiltig världsåskådning av sin egen desillusionering, som kan ses som uttryck för ett personligt misslyckande med att skapa mening i sitt liv.

Som tur är finns det mer fruktbara approacher att tillgå. Livet kan vara ett äventyr! Livet handlar om något viktigt! "You have been given the gift of life. You can have it some, or you can have it all – it's all up to you." Det *går* att vara lycklig i en osäker värld. Och jag är en värdefull människa, en människa som har något att ge, något att tillföra, något att bidra med. Jag är värd att ha ett bra liv. Jag ger därför inte bort mitt hjärta till vem som helst - jag spar det till någon som vill ha det och är värd det. Vem jag är och vad jag gör i livet spelar roll. Jag lever mitt liv utifrån att vem jag är gör skillnad! Varje möte och varje samtal är en möjlighet att göra skillnad, att berika en annan människa, och den möjligheten ska jag ta vara på. Detta sätt att möta världen fordrar mod. Att jag vågar möta livet med hopp och entusiasm, trots allt som är galet och trots allt elände som lurar bakom nästa hörn. Vad som helst kan när som helst hända vem som helst. Kanske är det förälderns viktigaste uppgift att förmedla detta mod och hopp till sitt barn.

Du, Viveka, har så länge jag minns verkat ha denna positiva syn på livet. Jag önskar jag kunde säga att det var jag som förmedlat denna upplevelse till dig, men jag tvivlar på det. Tvärtom är det *du* som verkar ha det i blodet och som visat mig vägen i alla år. Du *lever* så, även om du säger till mig att din generation redan gett upp inför allt som är fel i världen. Det är ni barn, åtminstone en del av er, som står för detta sätt att möta världen, inte vi äldre. Naturen gav dig en fantastisk personlighet. Du förefaller ha fötts med allt det du har och är, och det du fick med dig gjorde dig till ett barn otroligt lätt att älska. Din okuvliga glädje, din livslust, din humor, din kreativitet, ditt goda hjärta, din omtanke, din medkänsla med minsta kryp. Väldigt många Skansenbesök med dig lärde mig att se på nytt (ett barns leende är värt mer än allt guld i världen). Och du har lärt mig mer än så. Värdet av spontanitet, att ta vara på livets glädjeämnen, att prioritera det roligaste först, stresstålighet, din talang för att trivas i fulminant kaos. Kort sagt: din förmåga att möta livet med hopp och optimism, *trots allt*. Och din vilja att förstå och förlåta allt dumt. För den som vill lära känna sig själv en smula bättre är ingen väg så effektiv som att ha barn. Att vara din pappa visade sig handla mycket mer om att få än om att ge. Att förmå se, uppskatta och ta emot gåvorna du gav.

Allt det du har gett mig har fört mig till en ny hypotes om "barnuppfostran". Det är inte föräldrarna som uppfostrar er, det är ni som uppfostrar oss. Ni jobbar hårt varje dag på att få någon sorts fason på oss. "Oroa dig inte så mycket, jag är inte dum, jag klarar mig, jag tänker inte suppa, slåss eller mörda någon. Get a life!". Ni behöver och kämpar för vår tillit, att vi ska se att ni gör det bästa ni kan av de möjligheter och resurser ni har. Och du kommer att klara dig bra i livet, för du vet vad som är viktigt och du vågar leva efter det du vet. Nu lutar jag mig tillbaka i förtröstan och gläds åt resultatet, förvissad om att det viktigaste redan har ägt rum.

Vilken var då min roll och uppgift? Kanske detta: Att vara en god spegel för dig, en spegel som lät dig se allt det vackra i dig själv. Att bidra med goda och nyanserade bilder av dig själv, andra, livet och framtiden. Att bidra till atmosfären, tonläget, känslan i familjen, till hur det känns det att vara medlem här. Och att behandla dig väl, så att du förhoppningsvis ska vilja ha med mig att göra även i framtiden, när du har möjlighet att välja bort mig om du skulle föredra det.

Men, framförallt: Idag fick jag ett kvitto på att våra nitton år tillsammans inte varit förgäves. Jag var inte orolig för att du skulle bli full eller ställa till det på annat vis, därtill är du alltför klok och du värderar dig högre än så. Däremot var jag orolig för din hörsel. Tolv års skolgång verkar i normalfallet inte resultera i någon mer uttalad förmåga att identifiera eller stå emot det destruktiva gruppträck som vill ha en till att, packad och halv naken, stå på ett lastbilsflak och vråla, hälla ut öl och skaffa sig livslång tinnitus av sjukt hög musik i väntan på nästa lediga fontän. Utan några som helst protester, kanske var det t o m på eget initiativ, tog du snällt emot öronproppar av mig och räddade därmed kanske din hörsel för framtiden. Då känner man som förälder att *något* har man ändå lyckats med och att det kommer att gå bra för ens barn!

Så istället för råd och annat du inte bett om och inte behöver - tack Viveka! Jag och mamma vill skicka med dig något litet symboliskt på vägen ut i livet och Australien. Jag visste precis vad du egentligen behöver - kokboken med 100 kreativa grötrecept – men den är tyvärr utgången, så därför blir det istället den här lilla saken.

Från pappa, med all min kärlek, maj 2013